

В София в началото на XX век „зеделските продукти се купуваха от прочутия на времето петъчен пазар наречен още „Женски пазар“, защото голяма част от продавачките в него бяха жени, а и купувачките бяха повече от женски пол. „Женският пазар“ за старата софиянка беше единственото място, където тя отиваше сама и действаше по свое усмотрение. Пазарището беше нещо като свое място, като съседска къща и там жената отиваше гологлава, negliже, както се ходи у комшиите“ (Костенцева 1979: 101).

Обикаляйки села и градове, циганите са много добре осведомени в кой ден от седмицата са местните пазари и в кой сезон – панаирите и селските сборове. Гъвкави и адаптивни, особено в градската среда, те много бързо се приспособяват към променена пазарна ситуация и намират нови решения за печелене на пари. „Цигани и циганки посрещат селяните вън от града (Ст. Загора - б.а.) в пазарните дни и прекупуват от тях всичко - кокошки, патки, фитки и яйца и ги препродават на гражданите двойно по-скъпо, отколкото са ги купили. Тая експлоатация по-рано бе забранена от кмета, но никой не я изпълнява“ (Зора 1914).

Всеки съботен ден в Стара Загора става „хайван“* пазар. Там най-колоритни са т.нар. „зайкаджии“ - цигани, които се намесват като посредници при покупко-продажбите. „Хващаха ръцете на продавача и купувача и ги принуждаваха да се здрависат, което значеше, че пазарлъкът е направен. Шепнеха на ушите ту на единия, ту на другия предложенията си и след това шумно оповестяваха направената сделка. Своята комисионна те вземаха в околните кръчми и мази на Банкоолу с обилна черпня, но това ставаше набързо, защото трябваше да се включат в нови сделки“ (Костов 2003: 24). Така предприемчивите местни циганите намират поредния лесен начин за печалба. В Горна Оряховица на „сър пазар“... „същият този Млякото (прякор на посредник) бил чери-башия на циганите. Циганките бягали от него, защото гледал да ги хване за шалварите, където завари, за да му вървяла работата, да си вземе кадем. Ще каже: „Дур мъри, къде олсун!“ („Стой ма, къде бягаш!“) (Колев 1999: 171-172).

Във времето между пазарите и панаирите цигани търговци обикалят по селата и предлагат на място стоката си. В с. Медово, Чирпанско „Альовица от с. Сулица докарваше с каруца негасена вар и хума, които заменяше срещу жито. През м. август циганките от Горно ново село продаваха дренки, викайки: „Ха дренки, ха, в дълбок дол съм ги брала, ока брашно - дала съм ги“. През м. септември продаваха клонки от микиш (вид дърво), с които жените боядисваха вълнени дрехи в черно“ (РИМ-Ст. Загора 110).

* пазар за животни